

Виховання та освітас (Воспитание и образование)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Христова О.Ф., Приходько І.М.,

асистенти кафедри англійської мови

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Ключові слова: педагогічні умови; імідж; викладач; особистість; особистісні якості; професійна підготовка.

Key words: pedagogical conditions; image; teacher; personality; personal qualities; professional training.

Формування особистості майбутнього викладача, його професійного іміджу залежить від багатьох суспільних та культурних чинників, які взаємозумовлені та взаємопов'язані між собою, а також від власної активної діяльності людини.

Створення іміджу викладача – довготривалий та складний процес, в якому особливе значення надається формуванню Я-концепції майбутнього педагога.

Під Я-концепцією розуміють динамічну систему уявлень людини про себе, яка охоплює як власне усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних та інших якостей, так і самооцінку та власне сприйняття зовнішніх чинників, що впливають на неї [1].

У педагогіці імідж розглядається як емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу педагога-вихователя в свідомості вихованців, колег, батьків, соціального оточення. В процесі формування іміджу реальні якості викладача об'єднуються з тими, які при-

писує педагогові оточення. Теорія та практика дослідження іміджу викладача суттєво розкриває питання про те, якими якостями та ознаками повинні володіти учасники педагогічного процесу для самоствердження в суспільстві [4].

Структура іміджу викладача є полікомпонентною. До її головних складових можна віднести такі:

- внутрішнє «Я»: внутрішній образ викладача, що відповідає обраному фаху та проявляється у його професійній культурі, мисленні, емоційності, творчому настрої, привабливості, вшуканості, гідності тощо;
- зовнішній вигляд викладача, який у гармонійному поєднанні з педагогічним артистизмом створює позитивний образ викладача, сприяє формуванню гарного враження, допомагає виявити себе не тільки привабливою людиною, але й чудовим педагогом;
- використання вербальних та невербальних засобів спілкування: жести, міміка, пантоміміка, інтонація, темп та

ритм мовлення педагога мають повертати увагу студентів до нього, викликати довіру та налаштувати їх на активну взаємодію.

Сукупність певних педагогічних умов сприяє формуванню професійного іміджу майбутнього викладача вищої школи.

Під педагогічними умовами формування професійного іміджу викладача маємо на увазі сукупність початкових передумов, які забезпечують результативність аудиторної та позааудиторної роботи щодо удосконалення рис та якостей особистості, які виступають показниками цього складного особистісного утворення [3].

Результативність навчально-виховного процесу вищої школи обумовлюється створенням таких умов, які дозволили би кожному студенту виявляти властиву йому від природи активність, самостійність пізнавальних відкриттів, відчувати радість від пізнавальної діяльності та спілкування.

Складність полягає в тому, що організувати навчальний процес потрібно з урахуванням не тільки індивідуальності кожного студента, але й специфіки педагогічної роботи. Необхідно не тільки об'єднати загальну та індивідуальну мету педагогічного впливу, а також враховувати відбір змісту, методів та форм роботи, що дає можливість залучити студентів до ситуацій професійної спрямованості, які вимагають від кожного індивідуальних зусиль для одержання результату. Успіх цієї роботи залежить від усвідомлення студентами єдності

форми і змісту педагогічного впливу та взаємодії, тому що розрив між формою та змістом професійних дій призводить до серйозних педагогічних помилок і прорахунків у педагогічній практиці.

Визначають три групи умов, які необхідно враховувати в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів:

1) об'єктивні – соціальні (зовнішні) умови: характеризуються впливом макросоціуму, всього суспільства; це те середовище, яке оточує майбутніх педагогів поза закладом освіти; освітня політика; правова база, що регулює освіту та виховання тощо;

2) об'єктивно-суб'єктивні – соціально-педагогічні умови: тип закладу освіти; соціальні вимоги до змісту та рівню підготовки викладача; потреби ринку освітніх послуг тощо;

3) суб'єктивні – психолого-педагогічні (внутрішні) умови: самоусвідомлення суб'єктом професійної підготовки ціннісної сутності педагогічного іміджу; усвідомлення викладачами та студентами потреби ринку в професіоналах [2].

З психолого-педагогічних позицій трактуємо педагогічні умови як обставини, від яких залежить і за яких відбувається процес формування позитивного професійного іміджу викладача. До цих умов відносимо:

- чітке визначення та конкретизація завдань цільового, мотиваційного, діяльнісного та рефлексивного характеру;
- створення позитивної педагогічної атмосфери в університеті,

спрямованої на формування високоморальної особистості;

- організація та здійснення процесу навчання на основі поліцентричного підходу;
- врахування ментального потенціалу конкретної людини;
- сприяння ідентифікації особистості з професією викладача;
- створення моделей власного майбутнього, активізація «Я – реального» та «Я – ідеального»;
- усвідомлення мети створення іміджу – гармонізація явища і сутності професійних якостей;
- збереження специфічних особливостей педагогічної ролі;
- намагання наближувати імідж реальний до іміджу ідеального;
- знання правил етикету і культури поведінки;
- врахування у виборі одягу не тільки вимог професії, а й віку, комплекції, діяльності;
- усвідомлення, що зовнішньої виразності недостатньо: пріоритетними є особистісно-ділові якості, вихованість, ерудиція, професіоналізм.

За умови визнання неповторності особистості студента, її унікальності, основним завданням систематично спланованої аудиторної та позаауди-

торної роботи є, насамперед, створення умов для вільного розвитку особистості, прояв і активізація її здібностей шляхом залучення до різноманітних видів діяльності у навчальний та позааудиторний час, встановлення зв'язків з навколишнім світом, створення відповідних умов для усвідомлення свободи прийняття рішень

Реалізація зазначених умов передбачає внесення певних змін у напрями навчально-виховного процесу вищого навчального закладу. Насамперед потрібно створити таку педагогічну атмосферу, яка б сприяла формуванню особистості, здатної до оцінювання власної діяльності, самостійного вироблення життєвої позиції, що ґрунтується на міцних моральних переконаннях.

Література:

1. Исенко С. Имидж и коммуникативная культура экспертов в сфере образования // Народное образование. 2007. – №8. С. 115-125.
2. Калюжный А.А. Психология формирования имиджа учителя / Калюжный А.А. – М. Владос, 2015. – 879 с.
3. Кучерявец В.Г. Основы педагогической майстерности.: Практикум – Ніжин: НДПУ, 2002. – С.33-45.
4. Почепцов Г. Г. Имиджелогия. Киев, 1998. – 573с.